

Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst i Köpings kommun

Antagen av vård- och omsorgsnämnden 2024-04-24 § 37

Dessa riktlinjer ska ses som ett komplement till lag om färdtjänst (1997:736) som stöd i bedömning och beslut om tillstånd för kommunal färdtjänst i Köpings kommun. Dessa föreskrifter och riktlinjer bör omprövas i början av varje mandatperiod eller vid behov.

Vård- och omsorgsnämnden i Köpings kommun beslutar om färdtjänst enligt lag (1997:736) om färdtjänst.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Tillämpliga bestämmelser och lagstiftning i utformningen av dessa riktlinjer	4
1.2 Förklaring till vanliga begrepp i texten	5
2. Färdtjänst	5
2.1 Vad är färdtjänst?	5
2.2 Vem kan beviljas färdtjänst?	6
2.2.1 Krav för rätt till färdtjänst i Köpings kommun	6
2.3 Ansökan, utredning och beslut	6
2.3.1 Ombud	7
2.3.2 God man/förvaltare	7
2.3.3 Framtidsfullmakt	8
2.3.4 Anhörigbehörighet	8
2.4 Överklagande vid avslag	9
2.5 Färdtjänst för barn (gäller även riksfärdtjänst)	9
2.6 Begränsningar	10
2.6.1 Följande begränsningar gäller i Köpings kommun	10
2.6.2 Resor med färdtjänst till vårdinrättningar	10
2.7 Färdtjänst till annan kommun, i andra kommuner eller mellan andra kommuner	11
2.7.1 I Köpings kommun gäller följande	11
2.8 Ledsagare	11
2.9 Medresenär	12
2.10 Hjälpmedel och bagage	12
2.11 Tillståndets tidsbegränsning samt föreskrifter och villkor för tillståndet	13
2.11.1 Tillstånd i Köpings kommun	13
2.12 Färdsätt	13
2.13 Samåkning	13
2.14 Linjelagda resor till daglig verksamhet	14
2.15 Åtgärder vid förändrade förhållanden samt vid nyttjande av färdtjänst mot gällande föreskrifter, villkor och regler	14
2.16 Egenavgift	15
2.17 Information kring färdtjänstens utförande	15
2.17.1 Färdtjänstens servicenivå	15
2.17.2 Tider när färdtjänstresor får ske	15
2.17.3 Beställning	15
2.17.4 Avstånd	16
2.17.5 Bärhjälp	16
2.17.6 Ledar- och assistanshund samt sällskapsdjur	16
2.17.7 Bilbarnstol och bälteskudde	16
2.17.8 Ansvar för framkomlighet för färdtjänstfordon	16
2.17.9 Personaltillstånd	17
2.17.10 Tvätt/sanering av inredning av fordon	17
2.17.11 Sekretess	17
3. Riksfärdtjänst	17
3.1 Vad är riksfärdtjänst?	17
3.2 Vem kan beviljas riksfärdtjänst?	18
3.2.1 För rätt till riksfärdtjänst gäller i Köpings kommun	18
3.3 Ansökan, utredning och beslut	18
3.4 Överklagande vid avslag	19

3.5 Föreskrifter om färdstätt	20
3.5.1 Föreskrifter om färdstätt i Köpings kommun	20
3.5.2 Resor med annan betalare.....	20
3.5.3 Framkomlighet och föreskrifter	21
3.6 Ledsagare	21
3.6.1 För beslut om ledsagare vid riksfärdtjänstresa gäller följande i Köpings kommun	21
3.7 Medresenär	22
3.8 Tillstånd.....	22
3.9 Generellt tillstånd	22
3.9.1 För beslut om generellt tillstånd gäller följande i Köpings kommun ..	22
3.10 Avgifter	23
3.11 Riksfärdtjänstens servicenivå	23
3.11.1 Bilbarnstol	24
3.11.2 Ledar- och assistanshund samt sällskapsdjur	24
3.11.3 Uppehåll under resan	24
3.11.4 Sekretess	24
3.11.5 Restider.....	24
3.11.6 Anpassning av restid / samordning av resa.....	25
3.11.7 Undantag från samåkning.....	25
3.11.8 Avbokning av resa	25
3.11.9 Återkallelse av tillstånd	25
3.11.10 Sjukresor	25

4 Dokumentansvarig, uppföljning och revidering**26**

1. Inledning

För personer som till följd av funktionsnedsättning som inte är tillfällig, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationer finns färdtjänst. Det är en behovsprövad särskilt anordnad transportform som är en del av och ett komplement till den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänst ska enligt propositionen till lagen i huvudsak behandlas som en trafikpolitisk fråga i syfte att bidra till en tillfredsställande trafikförsörjning också för personer med funktionsnedsättning.

För att ge personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar möjlighet att göra längre resor inom Sverige till normala kostnader finns riksfärdtjänst. Kommunens skyldigheter enligt riksfärdtjänstlagen inskränker sig till att betala ut ersättning för merkostnader som uppkommer för personer som måste resa på ett särskilt kostsamt sätt och som beviljats riksfärdtjänst. Någon skyldighet för kommunen att anordna riksfärdtjänstresor finns inte.

Såväl färdtjänstlagen som riksfärdtjänstlagen är ofullständiga ramlagar som endast anger de grundläggande kraven för rätt till tillstånd. Exempelvis anger ingen av dessa lagar någon skyldighet för kommunen att tillhandahålla hjälp, stöd och service i anslutning till själva resorna eller möjlighet för tillståndsinnehavaren att ta med hjälpmedel. Inom ramen för den kommunala självstyrelsen överläts i stället ansvaret för färdtjänstens och riksfärdtjänstens lokala utformning, innehåll och kvalitet till kommunens politiker. För att kunna ta ett politiskt ansvar för dessa båda verksamheter behöver kommunen därför besluta om riktlinjer som anger vilken servicenivå färdtjänsten respektive riksfärdtjänsten ska ha och vilka grunder för handläggning av ärenden som ska gälla, så att en så likvärdig hantering som möjligt kan ske av varje enskild ansökan.

1.1 Tillämpliga bestämmelser och lagstiftning i utformningen av dessa riktlinjer

- Förvaltningslagen (2017:900)
- Lag om färdtjänst (1997:736)
- Lag om riksfärdtjänst (1997:735)
- Regeringens proposition om lag om färdtjänst och lag om riksfärdtjänst 1996/1997:115 ”Mer tillgänglig kollektivtrafik”
- FN:s Barnkonvention (svensk lag from 1 januari 2020)
- Rättspraxis
- Litteratur: Handbok Färdtjänst och Handbok riksfärdtjänst (SKR)
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) nedan OSL
- Lag (2017:310) om framtidsfullmakter

- Föräldrabalk (1949:381)

1.2 Förklaring till vanliga begrepp i texten

Allmänna kommunikationer avser kollektivtrafik som allmänheten kan nyttja, såsom buss, tåg, spårvagn, tunnelbana, färja och flyg.

Egenavgift är den kostnad den enskilde betalar för sin resa i enlighet med kommunens fastställda taxor och avgifter. Resten av den faktiska kostnaden för resan subventioneras av kommunen.

Funktionsnedsättning avser en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga (Socialstyrelsens termbank).

Hjälpmedel avser en individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning (Socialstyrelsens termbank).

Personbil är en ”vanlig” taxibil av kupé eller kombimodell.

Specialfordon är en fordonstyp avsedd för att transportera personer som behöver sitta i rullstol under färden. Vid riksfärdtjänst avser begreppet enligt kammarrättsutslag även ett för ändamålet särskilt anpassat fordon och kan inbegripa liggande transport, om detta är en förutsättning för att resan ska kunna genomföras.

2. Färdtjänst

2.1 Vad är färdtjänst?

Lag (1997:736) om färdtjänst

1 § Denna lag gäller särskilt anordnade transporter för personer med funktionshinder (färdtjänst).

Färdtjänst (anropsstyrd trafik) är en särskild anpassad del av kollektivtrafiken som är till för personer som till följd av funktionsnedsättning har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller resa med allmänna kommunikationer.

Med definitionen ”väsentliga svårigheter” menas inte att;

- det är långt avstånd till kollektivtrafik
- kollektivtrafik saknas på orten
- kollektivtrafiken är otillräcklig (exempelvis utbyggnad eller turtäthet)

I propositionen till lagen slås fast att färdtjänsten betraktas i första hand som en transportform i stället för en form av bistånd. Resor med färdtjänst ska i likhet med den allmänna kollektivtrafiken i möjligaste mån samordnas.

Färdtjänsten erbjuder enbart resa från start- till målpunkt. Uppehåll för ärenden under resans gång medges inte utan räknas som ny resa. Antalet resor är inte begränsade generellt.

2.2 Vem kan beviljas färdtjänst?

Lag (1997:736) om färdtjänst

7 § Tillstånd till färdtjänst skall meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.

Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder.

Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna. Lag (2006:1114).

Enligt dom i HFD (RÅ 2007 ref. 27) ska funktionsnedsättningen beräknas bestå minst tre månader för att inte betraktas som tillfällig.

Vad lagen avser med väsentliga svårigheter är inte definierat. Att ge konkreta exempel på hur stora svårigheterna ska vara för att bedömas vara väsentliga är svårt att göra generellt.

Domstolspraxis är här en vägledning i bedömningen.

2.2.1 Krav för rätt till färdtjänst i Köpings kommun

Den enskilde ska vara folkbokförd i kommunen.

Funktionsnedsättningen bedöms bestå i minst tre månader och detta ska bekräftas via utredning eller sakkunnigutlåtande.

Funktionsnedsättningen medför väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller åka med allmänna kommunikationer.

Ändamålet med resa är rekreation, fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet.

Ändamålet med resan är arbetsresor till och från daglig verksamhet (LSS).

2.3 Ansökan, utredning och beslut

Att utreda och besluta om individuellt tillstånd till färdtjänst innebär myndighetsutövning vilket är delegerat från nämnd till färdtjänsthandläggare. Dokumentationsplikt föreligger enligt förvaltningslagen. Handläggning är sekretesskyddad och hanteras i överensstämmelse med offentlighets- och sekretesslagen samt GDPR.

Handläggning av färdtjänst följer de regler som anges i förvaltningslagen (FL).

Handläggning av ärende skall ske skyndsamt. Ett intyg från medicinsk legitimerad profession kan komma att efterfrågas som en del i beslutsunderlaget. Intyget i sig berättigar inte till färdtjänstillstånd. Det är den enskildes ansvar att inkomma med och bekosta de handlingar som handläggaren efterfrågar. I annat fall kan beslut komma att fattas utifrån befintliga handlingar, eller, om komplettering krävs och inte inkommer trots påminnelser, att ansökan inte tas upp till prövning (20 § FL).

Behovet av färdtjänst utreds och bedöms individuellt utifrån varje persons funktionsnedsättning, i relation till tillgängligheten till allmänna kommunikationsmedel. Enligt lagens förarbeten är hög ålder i sig, avsaknad av allmänna kommunikationer, bristande förmåga att framföra eget fordon, inte tillräckliga skäl för att beviljas färdtjänst. Det är funktionsnedsättningen som är avgörande.

I ansökan kan samtycke ges till att färdtjänsthandläggaren kan inhämta uppgifter från andra, såsom vård- och omsorgspersonal, biståndshandläggare eller från annan myndighet. Om den enskilde behöver auktoriserad tolk i samband med utredning så ordnar och står biståndsenheten alltid för detta. Tolk anordnas via en tolkförmedling.

Tillstånd får i skäligen omfattning förenas med föreskrifter om vilket färd sätt som får användas, hur många resor tillståndet omfattar och inom vilket område resor får göras. Om det finns särskilda skäl får tillståndet även i övrigt förenas med villkor.

Tillstånd kan inte beviljas för resor som redan genomförts.

Beslutet meddelas skriftligt av färdtjänsthandläggare och ska innehålla giltighetstid samt vilka färd sätt som gäller. Avslagsbeslut eller beslut som innebär inskränkningar måste motiveras och information om hur beslutet kan överklagas måste bifogas.

2.3.1 Ombud

Den enskilde får företrädas av ett ombud med stöd av en skriftlig fullmakt alternativt muntlig fullmakt som lämnas vid ett möte. En person med nedsatt beslutsförmåga kan inte företrädas av någon annan med stöd av en fullmakt eftersom en fullmakt inte är giltig när den utfärdats av någon med nedsatt beslutsförmåga. Vidare anses en fullmakt som ställts ut innan den enskilde drabbades av nedsatt beslutsförmåga inte längre giltig när den enskilde lider av bristande rättshandlingsförmåga och inte har kapacitet att återkalla fullmakten.

2.3.2 God man/förvaltare

Den enskilde kan företrädas av en god man eller en förvaltare och ett registerutdrag som styrker uppdraget ska då inkomma till biståndsenheten.

Enligt 11 kap 4 § föräldrabalken framgår det att om den enskilde på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, ska rätten om det behövs, besluta att anordna godmanskap. Godmanskap är i regel en frivillig åtgärd, om inte den enskildes tillstånd hindrar att dennes mening inhämtas. Om den enskilde exempelvis lider av kognitiv svikt kan ett läkarintyg krävas för att rätten ska kunna fatta beslut om godmanskap.

Enligt 11 kap 7 § föräldrabalken framgår det att om den enskilde är oförmögen att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person, och godmanskap bedöms vara otillräckligt, ska rätten besluta att anordna förvaltarskap. Förvaltarskap är en tvångsåtgärd, varken den enskilde eller anhöriga behöver samtycka för att rätten ska fatta beslut om förvaltarskap. Förvaltaren har rätt att självständigt föra den enskildes talan, även att föra talan mot dennes vilja inom ramarna för uppdraget, dock ska förvaltaren i den utsträckning det är möjligt samverka med den enskilde.

Godmanskap eller förvaltare inte innefattar inte personliga angelägenheter, så som ställningstagande om medicinsk behandlingsåtgärd eller boendeform.

Anmälningsskyldighet till Överförmyndarnämnden föreligger enligt 5 kap 3 § socialtjänstförordningen.

2.3.3 Framtidsfullmakt

Enligt lagen om framtidsfullmakter innebär en framtidsfullmakt att den enskilde ger en fullmaktshavare rätt att företräda den enskilde om denne på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande inte längre har förmåga att ha hand om de angelägenheter fullmakten avser. Framtidsfullmakten stärker den enskildes självbestämmande genom att förbättra möjligheterna att planera framtiden och behålla kontrollen över frågor som är av stor betydelse för dem. Framtidsfullmakten får, till skillnad från godmanskap och förvaltare, även omfatta personliga angelägenheter. Fullmaktshavaren avgör när framtidsfullmakten träder i kraft om inte annat framgår av fullmakten. En framtidsfullmakt kan inte upprättas om den enskilde redan drabbats av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande.

2.3.4 Anhörigbehörighet

Enligt 17 kap 1 § föräldrabalken har anhöriga rätt att företräda enskilda som inte längre själva kan ta hand om sina ekonomiska angelägenheter. Anhörigbehörigheten blir aktuell om den enskilde drabbas av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något annat liknande.

Anhörigas behörighet gäller ordinära rättshandlingar i den dagliga livsföringen, som att sköta ekonomin och ingå avtal. I behörigheten ingår att ansöka om bistånd såsom hemtjänst. Ansöka om särskilt boende ingår inte i anhörigbehörigheten, enligt dom i Förvaltningsrätten i Linköping, då en sådan ansökan anses vara en personlig angelägenhet.

Enligt 17 kap 2 § föräldrabalken gäller anhörigbehörigheten i tur och ordning för

make eller sambo,
barn,
barnbarn,
föräldrar,
syskon, och
syskonbarn.

Två eller flera anhöriga under samma punkt företräder den enskilde gemensamt. De kan då lämna varandra fullmakt.

Den anhörige som avböjer uppgiften, inte kan anträffas, är underårig, har en god man eller en förvaltare ska inte beaktas vid tillämpningen av denna paragraf. Detsamma gäller den som företräds av en framtidsfullmaktshavare eller som själv har behov av att företrädas av annan.

2.4 Överklagande vid avslag

Information om hur man överklagar ska alltid bifogas beslutet vid beslut om helt eller delvis avslag på ansökan om tillstånd för färdtjänst eller ledsagare, vid beslut om annat än önskat färd sätt samt vid beslut som innebär inskränkning i någon form.

Överklagandet ska vara skriftligt och lämnas hos eller sändas till Vård och omsorg. Överklagan ska ha inkommit senast tre veckor från den dag den enskilde fått del av beslutet. Vård- och omsorgsnämnden tar ställning till om överklagan inkommit i rätt tid och gör en bedömning kring eventuell ändring av beslutet. Om vård- och omsorgsnämnden beslutar att inte ändra sitt beslut skickas överklagan vidare till Förvaltningsrätten i Uppsala för avgörande. Överklagandet ska innehålla uppgift om vilket beslut som överklagas, vilken ändring i beslutet den enskilde vill ha och varför den enskilde vill att beslutet ändras.

2.5 Färdtjänst för barn (gäller även riksfärdtjänst)

Lag (1997:736) om färdtjänst

7 § (...) *Om sökanden är under 18 år ska prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder.*

Prövning av ansökan avseende tillstånd för barn och unga under 18 år skall göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionsnedsättning. Barnet ska ha väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel.

- Om barnets svårigheter i huvudsak beror på den för åldern typiska utvecklingsnivån och mognaden, faller barnets möjligheter att förflytta sig under föräldraansvaret. Barnet är i detta fall således inte berättigat till färdtjänst.
- Om barnets svårigheter i huvudsak beror på funktionsnedsättning, föreligger inte något föräldraansvar beträffande barnets möjligheter att förflytta sig. Barnet är i detta fall berättigat till färdtjänst.

Utgångspunkten vid bedömning av barns behov av färdtjänst är vilka begränsningar funktionsnedsättningen ger upphov till, i jämförelse med andra barn utan funktionsnedsättning i motsvarande ålder. När det gäller mindre barn bör tillståndet enligt propositionen även gälla för ledsagare. Obligatorisk ledsagare gäller som regel för barn upp till 12 års ålder.

Alla beslut rörande barn ska vara barnsättsbaserade i enlighet med FN:s barnkonvention. Beslut ska alltid föregås av en bedömning av vad som är barnets bästa och vid större frågor samt vid beslut som kan ha negativ inverkan på barnet även av en barnkonsekvensanalys.

Vid gemensam vårdnad ska ansökan om färdtjänst för barn undertecknas av båda vårdnadshavarna.

2.6 Begränsningar

Lag (1997:736) om färdtjänst

7 § *Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna. Lag (2006:1114).*

Tillstånd till färdtjänst omfattar inte andra samhällsbetalda resor.

2.6.1 Följande begränsningar gäller i Köpings kommun

Sjukresor, enligt regelverk för sjukresor i Västmanlands län:

- Läkarbesök, sjukvårdande behandling, röntgenundersökning och provtagning i samband med sjukdom som ombesörjs av Region Västmanland, privat vård enligt lagen om läkarvårdsersättning och ersättning för sjukgymnastik samt behandling som sker enligt vårdavtal med Region Västmanland (gäller även vårdgivare utanför länet)
- Utprovning, anpassning och hämtning av handikapphjälpmedel som Region Västmanland tillhandahåller
- Sjukhusvård vid förlossning
- Preventivmedelsrådgivning
- Tandvård
- Personer med färdtjänstbevis har rätt till sjukresa med upphandlat fordon vid mammografihälsokontroll samt aortascreening
- Resor till och från grundskola och särskola
- Resor för personer i arbetslivsinriktad rehabilitering
- Resor för personer folkbokförda i annan kommun
- Resor för asylsökande flyktingar
- Resor i samband med vistelse i kriminalvårdsanstalt
- Gruppresor/utflykter som arrangeras inom LSS-verksamhet; gruppboende, daglig verksamhet, annan verksamhet inom ramen för LSS. (Avser inte enskild/personlig färdtjänstresa till och från sådan verksamhet).
- Gruppresor/utflykter som arrangeras inom SoL-verksamhet; äldreboende, dagverksamhet, annan verksamhet inom SoL. (Avser inte enskild/personlig färdtjänstresa till och från sådan verksamhet).
- Tjänsteresor, då sådana resor ska bekostas av respektive arbetsgivare.

2.6.2 Resor med färdtjänst till vårdinrättningar

Färdtjänst till vårdinrättningar får användas vid följande tillfällen då dessa inte omfattas av sjukresa, enligt regelverk för sjukresor i Västmanlands län.

- För förebyggande vaccinering, t.ex. influensavaccinering

- Förebyggande cellprovtagning
- Reparation/justering av redan utprovat och uthämtat hjälpmedel

2.7 Färdtjänst till annan kommun, i andra kommuner eller mellan andra kommuner

Lag (1997:736) om färdtjänst

3 § *Varje kommun ansvarar, såvitt gäller kommuninvånarna, för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom kommunen och om det finns särskilda skäl mellan kommunen och en annan kommun. En kommun får för sina kommuninvånare anordna färdtjänst också i eller mellan andra kommuner.*

Kommunens skyldighet är att anordna färdtjänst inom hemkommunen. Om särskilda skäl föreligger kan färdtjänst beviljas även mellan hemkommunen och en annan kommun. Enligt förarbetena till lagen kan särskilda skäl vara, att arbetsplatsen eller närmaste serviceort ligger i en grannkommun.

2.7.1 I Köpings kommun gäller följande

Efter särskild prövning kan färdtjänstresor tillåtas utanför gräns för färdtjänst, så kallad serviceresor, om det finns särskilda skäl. Serviceresor är tillfällig och gäller endast inom Västmanlands län. Serviceresor avser resor till speciella inrättningar som inte finns i Köpings kommun.

Resor inom annan kommun medges endast för ett begränsat antal enkelresor, max 24, per kalenderår och färdtjänstberättigad.

Samma regler gäller vid resa i annan kommun som vid kommunal färdtjänstresa, det vill säga att färdtjänsttillståndet inte omfattar transporter som bekostas av det allmänna eller resor där organisation, företag eller annan betalningsansvarig finns.

Resor inom annan kommun sker mot uppvisande av giltigt intyg alternativt resekuponger vilket ansöks om hos vård- och omsorgsnämnden i den egna folkbokföringskommunen.

- Ansökan om intyg/resekuponger måste ske i god tid, minst 21 dagar innan avresa.
- I samband med riksfärdtjänstresa kan, efter särskild prövning, extra kuponger tilldelas för anslutningsresa till/från allmänna kommunikationer, om årets kvot av resekuponger är uttagen.
- Vid avflyttning från kommunen finns möjlighet att erhålla maximalt 8 enkelresor i den nya folkbokföringskommunen med giltighet maximalt en månad efter avflyttning.

2.8 Ledsagare

Lag (1997:736) om färdtjänst

8 § *Om den som söker tillstånd till färdtjänst behöver ledsagare under resorna, ska tillståndet även gälla ledsagaren.*

Behov av ledsagare ska vara knutet till själva resan/transporten. Enbart behov av hjälp på resmålet berättigar inte till ledsagare enligt färdtjänstlagen. Vid bedömningen av behov av ledsagare inräknas den service som föraren normalt ger i direkt anslutning till fordonet.

Ledsagaren ska kunna ge den hjälp och service som tillståndsinnehavaren har behov av för att genomföra resan/transporten. Ledsagaren betalar ingen avgift för resan. Ledsagaren ska stiga på och av vid samma plats som tillståndsinnehavaren.

Tillstånd till ledsagare för tillståndsinnehavaren innebär ingen skyldighet för kommunen att tillhandahålla person för ledsagning utan tillståndsinnehavaren ansvarar själv för att ordna ledsagare inför resa. Plats för ledsagare måste uppges vid resebeställning.

Om tillståndsinnehavaren har ledsagning beviljat genom annan lagstiftning, i huvudsak lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen berättigar detta inte per automatik till ledsagare enligt lag om färdtjänst.

2.9 Medresenär

Medresenär är en annan person som åker med i fordonet under hela resan utan att vara ledsagare. Den färdtjänstberättigade får ta med sig en medresenär på resan utan särskild prövning. Medresenären ska vara med från resans start till dess mål. Barn till och med 16 år åker med som medresenär utan kostnad. Plats ska reserveras vid beställningen av resan. Medresenär får endast medfölja vid fritidsresor, inte vid resor till/från arbete, daglig verksamhet eller dagverksamhet. Medresenären avlägger samma avgift som tillståndsinnehavaren och får inte själv ha färdtjänsttillstånd.

2.10 Hjälpmedel och bagage

Trots att man som tillståndsinnehavare ofta har en omfattande funktionsnedsättning och behov av hjälpmedel, omnämns inte hjälpmedel i lag om färdtjänst eller dess förarbeten. Av rättspraxis framgår att man som tillståndsinnehavare har rätt att medföra de hjälpmedel som krävs för att resan ska kunna genomföras, men inte därutöver.

För att få resa sittande i rullstol måste rullstolen vara godkänd till att sitta i under färd.

Scooter får inte medföras vid färdtjänstresa. Scooter betraktas som ett fordon och inte som ett hjälpmedel.

Bagage så som två väskor eller två kassar samt gånghjälpmedel eller förskrivna rullstol, som ryms i beviljat fordonsslag, får medtas vid resa. En förutsättning är att hjälpmedlet går att förankra på ett trafiksäkert sätt, vilket avgörs av entreprenör/förare.

2.11 Tillståndets tidsbegränsning samt föreskrifter och villkor för tillståndet

Lag (1997:736) om färdtjänst

9 § *Tillstånd för färdtjänst meddelas för viss tid eller tills vidare*

Tillstånd får i skälig omfattning förenas med föreskrifter om

1. *Vilket färdstätt som får användas*
2. *Inom vilket område resor får göras, och*
3. *Hur många resor som tillståndet omfattar*

Sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndstagaren får begränsas till antalet endast om det finns synnerliga skäl.

Om det finns särskilda skäl, får tillståndet även i övrigt förenas med villkor.

2.11.1 Tillstånd i Köpings kommun

Funktionsnedsättningens svårighetsgrad och förväntade varaktighet avgör tillståndets giltighetstid och omfattning. Tillstånd meddelas för viss tid eller i vissa fall tills vidare.

2.12 Färdstätt

Färdstätt bedöms och beslutas med billigaste färdmedel med hänsyn tagen till den enskildes funktionsnedsättning. För den som har rätt till färdtjänst beviljas i första hand färdtjänstfordon, personbil.

Av ett flertal avgöranden i kammarrätterna framgår att den som klarar att förflytta sig in i en personbils framsäte eller baksäte med chaufförens hjälp vanligtvis inte har rätt till specialfordon. En person som inte heller med hjälp kan förflytta sig från rullstol till bilsäte utan måste färdas sittande i rullstol, har däremot rätt till färdtjänst i specialfordon.

Tillstånd till dyrare färdstätt, fordon med rullstolsplats, beviljas när den enskilde behöver annat färdstätt än ordinarie färdtjänstfordon, personbil, för resans genomförande.

Tillstånd till liggande transport kan, efter särskild prövning och då under ytterst särskilda omständigheter, beviljas.

Om det finns särskilda skäl får tillståndet förenas med villkor.

2.13 Samåkning

För att undantag från samåkning (det vill säga ensamåkning) ska beviljas krävs enligt kammarrättspraxis att villkoret i princip är en förutsättning för att den enskilde ska kunna utnyttja sitt tillstånd till färdtjänst.

Köpings kommun följer kammarrättspraxis för undantag från samåkning om inte särskilda skäl i det enskilda fallet föranleder annat.

Ensamåkning beviljas bara för dem som kan styrka, genom läkarutlåtande, att de inte kan åka tillsammans med andra människor och ska ske endast i undantagsfall.

2.14 Linjelagda resor till daglig verksamhet

Resor för tillståndsinnehavare till daglig verksamhet, insats enligt LSS, har i dagsläget förutbestämda rutter, som dagligen kör tillståndsinnehavare mellan hemmet och daglig verksamhet, tur och retur. Rutternas färdväg kan vid behov komma att ändras.

2.15 Åtgärder vid förändrade förhållanden samt vid nyttjande av färdtjänst mot gällande föreskrifter, villkor och regler

Lag (1997:736) om färdtjänst

12 § En tillståndsgivare får återkalla ett tillstånd till att anlita färdtjänst, om förutsättningarna för färdtjänsten inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsten.

Föreskrifter och villkor får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det.

Enligt 12 § lag om färdtjänst får ett tillstånd återkallas om förutsättningarna inte längre finns. Om en tillståndsinnehavare inte längre uppfyller de krav som anges i 7 § lag om färdtjänst kan tillståndet efter utredning återkallas. Orsaken kan vara till exempel förbättringar när det gäller tillståndsinnehavarens funktionsförmåga eller hälsotillstånd, eller förbättringar i tillgängligheten till den allmänna kollektivtrafiken. Om en tillståndsinnehavare flyttar från kommunen upphör tillståndet att gälla.

Vid ändrade förhållanden kan föreskrifter och villkor ändras. Det kan gälla till exempel förändringar hos tillståndsinnehavaren som föranleder annat än beviljat färdtjänst.

Ett tillstånd får också återkallas om tillståndsinnehavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av föreskrifter och villkor som gäller för färdtjänsttillståndet.

Händelser såsom utåtagerande/våldsamt uppträdande i fordonet av tillståndsinnehavaren, hot mot medresenärer eller chaufför eller annat vållande av obehag för passagerare/förare, upplåtelse av färdtjänsttillstånd till annan person samt skadegörelse på fordon och fordonsutrustning, betraktas som allvarlig överträdelse av föreskrifter och villkor för färdtjänsten och föranleder återkallelse av färdtjänsttillståndet

Återkallande av färdtjänsttillstånd kan även föranledas av

- Upprepade icke avbokade och icke genomförda beställda resor, så kallade bomresor. Dessutom, vid upprepade bomresor/uteblivit när färdtjänstfordon kört fram till adress enligt bokningen för resan, så ska tillståndsinnehavaren bekostas dessa icke utförda bokade resor.
- Att tillståndsinnehavaren låter obehöriga nyttja färdtjänst.
- Att tillståndsinnehavaren ej följer beslutsordningen avseende resesätt/fordonsval.

- Vid alkohol- och eller drogpåverkan i den omfattningen att det kan äventyra säkerheten för färdtjänstresan.

Beslut om återkallelse av tillstånd för färdtjänst inklusive beslut om färdtjänst med ledsagare fattas av myndighetschef alternativt färdtjänsthandläggare.

2.16 Egenavgift

Tillståndsinnehavaren ska betala egenavgift direkt till chaufför i samband med resa. Egenavgiften beslutas av kommunfullmäktige. För närvarande utgör egenavgiften 30% av taxameterbeloppet för resa med vanlig taxi och 20% för resa med specialfordon. Kilometerkostnaden för specialfordon är högre än för vanlig taxi.

2.17 Information kring färdtjänstens utförande

Nedan beskrivs den servicenivå som Köpings kommun erbjuder personer med tillstånd till färdtjänst. Funktionsnedsättningens art och omfattning styr vilket färdmedel som krävs för transporten. Resor genomförs med personbil eller specialfordon, och därutöver erbjuds följande:

2.17.1 Färdtjänstens servicenivå

Färdtjänstillståndet innebär alltid att tillståndsinnehavaren, utan egen begäran, kan få följande service av föraren vid färdtjänstresa:

- Hjälp in i och ut ur fordon.
- Hjälp med hjälpmedel, det vill säga hjälpmedel som behövs för själva resan.
- Hjälp med att bära högst två kollin (t.ex. matkassar). Högst två kollin får tas med vid färdtjänstresa, förutom gång-/förflyttningshjälpmedel.
- Hjälp till och från den enskildes ytterdörr.
- Hjälp med säkerhetsbälte.

Ledsagare/medresenär ansvarar för och hanterar själv sitt bagage.

2.17.2 Tider när färdtjänstresor får ske

Restider med färdtjänst får ske dygnets alla timmar, vardagar och helgdagar.

2.17.3 Beställning

Tillståndsinnehavaren beställer resan hos det taxiföretag som har avtal om färdtjänsttransporter i kommunen.

2.17.4 Avstånd

Kommunal färdtjänst avser resor inom Köpings kommun samt resor ej längre än 30 km utanför kommungränsen.

2.17.5 Bärhjälp

Bärhjälp är en så kallad plustjänst som kan beviljas även om kommunen inte har en skyldighet att tillhandahålla tjänsten. Bärhjälp i form av trappklättrare kan, efter särskild prövning, beviljas under en övergångsperiod upp till tre månader. Bärhjälp ges endast i samband med färdtjänstresa och innebär hjälp från extra färdtjänst-/taxichaufför. Taxiföretaget kan neka bärhjälp på grund av arbetsmiljöskäl. Bärhjälp omfattar trappor till och från den egna bostaden och kan även omfatta invändiga trappor.

Syftet med plustjänsten är att under en viss tid få kompensation för kostnaden för bärhjälp i samband med exempelvis byte av bostad, bostadsanpassning eller annat som kan påverka rådande situation exempelvis pågående rehabilitering. Efter avslutad övergångsperiod kan bärhjälp fortfarande nyttjas men bekostas då av tillståndsinnehavaren.

2.17.6 Ledar- och assistanshund samt sällskapsdjur

Hundar inklusive ledar- och assistanshundar ska transporteras i transportbur eller fastspända med hundsäkerhetsbälte.

Mindre sällskapsdjur som kan bäras, ska alltid transporteras i väska eller bur. Tillståndsinnehavaren ansvarar själv för all hantering av sällskapsdjuret samt ser till att djuret inte förorsakar skada eller obehag under resan. Det ska framgå i ansökan och beslut att sällskapsdjur, ledar- och assistanshund ska medfölja på resan.

Medföljande djur uppges vid resebeställning.

Tillståndsinnehavaren kan kontakta beställningscentral angående gällande trafiksäkerhetsregelverk.

2.17.7 Bilbarnstol och bälteskudde

Om tillståndsinnehavaren eller medresenären ska använda bilbarnstol behöver detta uppges i samband med beställningen av resan. Det är medföljande vuxens ansvar att själv ta med bilbarnstol. Bilbarnstol kan även tillhandahållas av taxiföretaget.

2.17.8 Ansvar för framkomlighet för färdtjänstfordon

Vid färdtjänst med taxi eller specialfordon ska tillståndsinnehavaren på egen hand ta sig till och från överenskommen plats för att bli upphämtad eller avlämnad. Tillståndsinnehavaren hämtas och lämnas på en plats som är tillgänglig för färdtjänst med taxi eller specialfordon. Det är inte utförarens ansvar att lösa uppkomna framkomlighetsproblem som begränsar framförandet av fordon. Vid framkomlighetsproblem måste tillståndsinnehavaren på egen hand ta sig till närmaste för fordonets tillgängliga plats.

2.17.9 Personaltillstånd

Tillståndsinnehavare som bor i någon särskild boendeform, gruppboende eller har insats enligt socialtjänstlagen eller lag om stöd och service till vissa funktionshindrade i ordinärt boende, kan vid behov få ta med sig vård- och omsorgspersonal som ledsagare även om de inte har blivit beviljade detta i sitt färdtjänstillstånd. Vård- och omsorgspersonal åker med gratis som ledsagare. Resan kan beställas av antingen vård- och omsorgspersonal eller tillståndsinnehavare som uppger att vård- och omsorgspersonal kommer att följa med. Med vård- och omsorgspersonal räknas anställda inom kommunen och dessa ska kunna uppvisa ledsagar- eller sithskort i samband med resan.

2.17.10 Tvätt/sanering av inredning av fordon

Om det vid resa med färdtjänstfordon uppstår en händelse där tillståndsinnehavaren av färdtjänst är orsak till att fordonets inredning, säten och/eller annat, smutsats ner till den grad att det krävs en påföljande tvätt/sanering för att återställa fordonet, så är det tillståndsinnehavarens ansvar att bekosta sådan tvätt/sanering.

2.17.11 Sekretess

Enligt 14 § lag om färdtjänst får en tillståndsgivare trots sekretess lämna ut uppgifter om enskildas personliga förhållanden till en beställningscentral för transporter eller en trafikutövar, om uppgifterna behövs för att anordna transport som avses i lagen.

3. Riksfärdtjänst

3.1 Vad är riksfärdtjänst?

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

1 § En kommun skall på de villkor som anges i denna lag lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt.

Den allmänna kollektivtrafiken i Sverige utförs genom flera olika transportsätt som är olika väl anpassade för personer med funktionsnedsättning. För dem som till följd av stor och varaktig funktionsnedsättning måste resa på ett särskilt kostsamt sätt finns riksfärdtjänst. Riksfärdtjänst innebär en ersättning för extra kostnader om sådana uppstår vid resa mellan olika kommuner i Sverige. De extra kostnaderna ska uppstå till följd av att tillståndsinnehavare med funktionsnedsättning behöver ha en ledsagare med sig för att kunna genomföra resa med allmänna kommunikationer, eller av att personbil eller ett särskilt anpassat fordon måste användas för resan.

Riksfärdtjänst beviljas för resor som ligger utanför området för färdtjänst. Färdvägen mäts fågelvägen från kommungränsen. Mätningen sker inte över vatten/sjö utan kring vatten/sjö.

3.2 Vem kan beviljas riksfärdtjänst?

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

5 § Tillstånd ska meddelas om:

1. *resan till följd av den sökandes funktionsbinder inte till normala reskostnader kan göras med allmänna kommunikationer eller inte kan göras utan ledsagare,*
2. *ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet,*
3. *resan görs inom Sverige från en kommun till en annan kommun,*
4. *resan görs med taxi, ett för ändamålet särskilt anpassat fordon eller med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare, och*
5. *resan inte av någon annan anledning bekostas av det allmänna.*

Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionsbinder.

Lagens formulering innebär att kraven för tillstånd till riksfärdtjänst är annorlunda och högre än för färdtjänst. Enligt riksfärdtjänstlagen är kraven för tillstånd att resan inte kan göras till normala kostnader eller inte kan göras utan ledsagare och att ändamålet med resan är rekreation eller fritidsverksamhet eller någon annan särskild angelägenhet.

Barn kan beviljas riksfärdtjänst om resan till följd av funktionsnedsättning måste göras på ett särskilt kostsamt sätt. Ett litet barn reser i normalfallet inte på egen hand i allmän kollektivtrafik vare sig barnet har funktionsnedsättning eller inte.

Vid gemensam vårdnad ska ansökan om färdtjänst för barn undertecknas av båda vårdnadshavarna.

Lagen anger ingen skyldighet för kommunen att anordna transporten.

3.2.1 För rätt till riksfärdtjänst gäller i Köpings kommun

Den enskilde ska vara folkbokförd i kommunen.

Tillstånd till riksfärdtjänst kan meddelas personer som till följd av stor och varaktig funktionsnedsättning måste resa på ett särskilt kostsamt sätt och om lagens krav även i övrigt är uppfyllda. Riksfärdtjänst beviljas inte på grund av att allmänna kommunikationer saknas, att det till exempel är låg turtäthet eller fel tid på dygnet.

Funktionsnedsättningen ska förväntas bestå i minst sex månader för att betraktas som varaktigt enligt lagens mening.

3.3 Ansökan, utredning och beslut

Handläggning av riksfärdtjänst följer de regler som anges i förvaltningslagen (FL).

Dokumentationsplikt föreligger enligt förvaltningslagen. Handläggningen är sekretesskyddad och hanteras i överensstämmelse med offentlighets- och sekretesslagen samt GDPR.

Det åligger den enskilde att styrka de nedsättningar som åberopas vid ansökan.

Vid ansökan om riksfärdtjänst ska ansökan inkomma i god tid, senast 21 dagar före önskad resa, för att möjliggöra utredning, beslutsfattande samt bokning innan datum för resan passerat.

Ansökan om resa som avses genomföras i samband med jul och nyår ska inkomma till Biståndsenheten senast 21 november eller nästkommande vardag för att utredning och beslut ska hinna ske innan datum för resan.

Ansökan om riksfärdtjänst kan handläggas brådskande om resan är av sådan karaktär att resbehovet inte har kunnat förutses, till exempel i samband med begravning eller nära anhörigs sjukdom.

Beslut om riksfärdtjänst fattas av färdtjänsthandläggare på delegation av vård- och omsorgsnämnden och omfattar även enligt nedan vilket färd sätt som får användas.

Ansökan måste alltid så långt som det är möjligt prövas och kan inte avslås med hänvisning till att den inkommit för sent. Om ansökan inte hinner prövas innan det planerade resedatumet fattas beslut om att avskryva ärendet då ändamålet med resan förfallit eftersom resedatum passerat.

Ansökan ska vid behov kompletteras med läkarintyg eller annat som styrker funktionsnedsättningen och eventuella behov av specialinsatser under resa. Intyget i sig berättigar inte till riksfärdtjänst. Det är den enskildes ansvar att inkomma med de handlingar som handläggaren efterfrågar, om dessa handlingar medför en kostnad bekostas dessa av den enskilde.

Av ansökan ska tydligt framgå vad resan avser, dvs. resmål, ändamål med resan och datum för resan. Likaså ska behov av hjälpmedel eller annan service under resan framgå. Hög ålder är i sig inte ett tillräckligt skäl för att beviljas riksfärdtjänst. Att en person är berättigad till färdtjänst är inte ett tillräckligt kriterium för att beviljas riksfärdtjänst. Det är funktionsnedsättningen som är avgörande.

Resan skall avse rekreation, fritidsverksamhet eller någon annan enskild angelägenhet. Riksfärdtjänst beviljas ej för arbets- eller sjukresor, resor till utbildning som inte är ren fritidsverksamhet, resor till medicinsk träning eller rehabilitering och inte heller för resor där ändamålet är medicinsk vård eller behandling. Riksfärdtjänst beviljas inte heller för andra resor, om dessa bekostas av det allmänna.

3.4 Överklagande vid avslag

Information om hur man överklagar ska alltid bifogas beslutet vid beslut om helt eller delvis avslag på ansökan om tillstånd för färdtjänst eller ledsagare, vid beslut om annat än önskat färd sätt samt vid beslut som innebär inskränkning i någon form.

Överklagandet ska vara skriftligt och lämnas hos eller sändas till Vård och omsorg. Överklagan ska ha inkommit senast tre veckor från den dag den enskilde fått del av beslutet. Vård- och omsorgsnämnden tar ställning till om överklagan inkommit i rätt tid och gör en bedömning kring eventuell ändring av beslutet. Om vård- och omsorgsnämnden beslutar att inte ändra sitt beslut skickas överklagan vidare till Förvaltningsrätten i Uppsala för avgörande. Överklagandet ska innehålla uppgift om vilket beslut som överklagas, vilken ändring i beslutet den enskilde vill ha och varför den enskilde vill att beslutet ändras.

3.5 Föreskrifter om färdsätt

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

7 § *Tillstånd till riksfärdtjänst får förenas med föreskrifter om färdsätt.*

Valet av vilket färdsätt som får användas vid beviljande av riksfärdtjänst ska avgöras utifrån funktionsnedsättningens svårighetsgrad (se prop. 1996/97:115 s. 51). Om det går att genomföra en resa med tåg ska så ske. Att tiderna för befintliga allmänna kommunikationer inte passar den enskilde har inget samband med dennes funktionsnedsättning och medför inte skäl att bevilja annat färdsätt. Riksfärdtjänst kan inte heller beviljas för resa med privatbil, hyrt fordon eller som ersättning till person som transporterar den enskilde.

3.5.1 Föreskrifter om färdsätt i Köpings kommun

I första hand beviljas resa med allmänna kommunikationer med ledsagare hela vägen.

I andra hand beviljas resa med allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare, i kombination med personbil eller specialfordon på sträcka eller sträckor som tillståndsinnehavaren inte kan genomföra med allmänna kommunikationer trots ledsagare.

I sista hand beviljas resa med personbil eller specialfordon med eller utan ledsagare hela vägen.

Vid resor med allmänna kommunikationer får anslutningsresor till och från station eller hållplats ske med färdtjänst för personer med färdtjänstillstånd. I sådana fall ingår anslutningsresor inte i riksfärdtjänstresan.

Riksfärdtjänstresan ska genomföras på billigaste sätt, vilket innebär att rangordningen ovan i enstaka fall kan frångås.

Tillstånd till dyrare färdsätt än allmänna kommunikationer medges inte med motivering att ledsagare saknas för resan, att biljett inte finns att tillgå vid önskad avresetid eller att man inte litar på att trafikföretaget uppfyller sitt åtagande om stöd och service.

Resor med personbil och specialfordon ska samordnas så långt som möjligt.

Resor med allmänna kommunikationer ska genomföras på billigast möjliga avgångstid.

Önskad avresetid kan förskjutas inom samma dag. Ändamålet med resan ska dock beaktas.

Uppehåll under resan, till exempel för att uträtta ärenden, medges inte.

Det åvilar tillståndsinnehavaren att själv ordna med ledsagare, om tillstånd till sådan är beviljad.

3.5.2 Resor med annan betalare

Tillståndet omfattar inte transporter som bekostas av det allmänna (stat, kommun eller region) eller resor där organisation, företag eller annan betalningsansvarig finns, exempelvis:

- Sjukresor/behandlingsresor.
- Resor för arbetslivsinriktad rehabilitering.
- Resor för personer folkbokförda i annan kommun.
- Resor för utbildning.
- Resor för asylsökande flyktingar.
- Resor i samband med vistelse i kriminalvårdsanstalt.
- Resor inom verksamheterna, till exempel utflykter som anordnas som gruppresor för funktionsnedsatta eller äldre personer i ett boende.
- Tjänsteresor då detta i första hand är ett ansvar för arbetsgivaren/företaget.
- Övriga resor som bekostas av det allmänna (stat, kommun, region).

3.5.3 Framkomlighet och föreskrifter

Vid riksfärdtjänst med taxi eller specialfordon ska tillståndsinnehavaren på egen hand ta sig till och från överenskommen plats för att bli upphämtad och avlämnad. Tillståndsinnehavaren hämtas och lämnas på en plats som är tillgänglig för riksfärdtjänst med taxi eller specialfordon. Det är inte utförarens ansvar att lösa uppkomna framkomlighetsproblem som begränsar framförandet av fordon. Vid framkomlighetsproblem måste tillståndsinnehavaren på egen hand ta sig till närmaste, för fordonet, tillgängliga plats.

3.6 Ledsagare

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

6 § Om den som söker tillstånd till riksfärdtjänst behöver ledsagare under resan, ska tillståndet gälla även ledsagaren.

Att kommunen har beviljat ett tillstånd till ledsagare innebär enligt lagen ingen skyldighet för kommunen att anskaffa ledsagare, detta åvilar tillståndsinnehavaren själv. Behovet av ledsagare ska vara knutet till själva resan och inte till behov vid resmålet. Ledsagaren reser utan avgift.

3.6.1 För beslut om ledsagare vid riksfärdtjänstresa gäller följande i Köpings kommun

Ledsagare beviljas endast för den som har behov av mer stöd än transportföretagets personal och lagstadgad stationsledsagning kan ge.

Om tillståndsinnehavaren inte kan genomföra resan med en ledsagare och med stöd av trafikföretaget kan tillstånd till ytterligare ledsagare beviljas.

Ledsagare ska stiga på och av vid samma plats som tillståndsinnehavaren.

Vid resa med personbil och specialfordon beviljas ledsagare endast vid behov av kvalificerat stöd under resan.

Vid bokning av resa måste det framgå att plats för ledsagare behövs.

Om behov finns för ledsagarens återresa, beviljas den med billigaste färd sätt.

Behovet av ledsagare ska vara knutet till själva resan och inte till vistelsen vid resmålet. Den enskilde ska alltså inte klara av att resa med den service som normalt ges av trafikföretagen och genom kostnadsfri stationsledsagning.

Det ska framgå av tillståndet om tillståndsinnehavaren har rätt till ledsagare. Vid bedömningen av behovet av ledsagare inräknas den service som föraren eller annan personal normalt ger i direkt anslutning till resan. Ledsagaren ska kunna tillgodose tillståndsinnehavarens hjälpbehov.

3.7 Medresenär

Detta begrepp finns inte omnämnt i riksfärdtjänstlagen men i dess förarbeten. Personer som inte är ledsagare men önskar följa med på resan i färdtjänstbil/specialfordon kallas medresenär.

För riksfärdtjänstresa med allmänna kommunikationer hänvisas eventuella medresenärer till att själva boka och betala sina biljetter.

Medresenär ska stiga av och på vid samma adress som tillståndsinnehavaren.

I de fall som resa behöver ske med personbil/specialfordon får medresenär/er medfölja och betalar då motsvarande egenavgift som tillståndsinnehavaren, med undantaget att medresenärer över 18 år alltid betalar full egenavgift. Barn under 16 år åker med gratis som medresenär. Antalet medresenärer kan aldrig bli fler än att samtliga resenärer ryms i det anvisade fordonet.

3.8 Tillstånd

Tillstånd till riksfärdtjänst meddelas i normalfallet för ett resetillfälle i taget, tur och retur.

3.9 Generellt tillstånd

Generellt tillstånd är ej lagstadgat. Generellt tillstånd för återkommande resor till en och samma kommun kan medges i undantagsfall efter särskild prövning.

3.9.1 För beslut om generellt tillstånd gäller följande i Köpings kommun

Resmål och ändamål med resorna är detsamma, exempelvis familjeanknytning.

Sådant tillstånd ges för begränsad tid, som längst tolv månader.

Beslut om generellt tillstånd delges tillståndsinnehavaren som därefter själv bokar resan hos entreprenör som kommunen har avtal med.

Bokning av beviljad riksfärdtjänstresa ska ske i god tid enligt entreprenörens tidsram. Information om detta bifogas i beslutet.

Beställning av resa ska ske i god tid för bästa biljettpris.

På flygplatsen: Var beredd att medtaget hjälpmedel ska tas isär alternativt förpackas enligt flygets säkerhetsbestämmelser.

3.10 Avgifter

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

8 § *Vid resa med riksfärdtjänst ska tillståndshavaren betala en avgift (egenavgift) som motsvarar normala reskostnader med allmänna färdmedel. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om dessa avgifter.*

Regeringen har meddelat föreskrifter om egenavgifter vid riksfärdtjänstresor via Förordning (1993:1148) om egenavgifterna vid resor med riksfärdtjänst.

I 2 § nämnda förordning anges följande: ”Oavsett vilket färdmedel som faktiskt används skall det kortaste vägvståndet mellan de orter där resan börjar och slutar ligga till grund för beräkningen av egenavgiften.”

Som framgår av förordningen baseras egenavgiften på vägvståndet och är oberoende av vilket färsätt som beviljas. Tillståndsinnehavare under 26 år betalar 70% av egenavgiften.

Vid resor med allmänna kommunikationer så skickas ett inbetalningskort ut tillsammans med biljetten, vid resa med taxi eller specialfordon betalas avgiften direkt till chauffören.

3.11 Riksfärdtjänstens servicenivå

Tillstånd till riksfärdtjänst med allmänna kommunikationer innebär att service ges i enlighet med respektives transportbolags service till tillståndsinnehavare med funktionsnedsättning.

Vid tillstånd till riksfärdtjänst med personbil och specialfordon där resan har start i Köpings kommun kan tillståndsinnehavaren erhålla följande service:

- Hjälpin i och ut ur fordon.
- Hjälpmiddel, det vill säga hjälpmedel som behövs för själva resan. Ett dyrare färsätt beviljas inte för övriga hjälpmedel som kan hyras på den hjälpmedelscentral (eller liknande) som besöksorten tillhör.
- Hjälpmiddel med bagage in i och ut ur fordon, högst två väskor.
- Hjälpmiddel med säkerhetsbälte.

På tillståndsinnehavarens begäran ges även följande service vid resa med taxi eller specialfordon om resan har start i Köpings kommun:

- Ledsagning från port eller dörr i markplan samt hjälp med bagage och hjälpmedel vid resans början.
- Stöd vid förflyttning till ytterdörr eller motsvarande i markplan på besöksmålet samt hjälp med bagage och hjälpmedel.
- Om tillståndet omfattar ledsagare ska det stöd och den hjälp som tillståndsinnehavaren behöver ombesörjas via medföljande ledsagare.

OBS! Vid riksfärdtjänstresor med personbil eller specialfordon som startar i annan kommun än Köpings kommun gäller respektive kommuns eller det anlitate reseföretagets bestämmelser. Ansvaret för att kontrollera om transportören har möjlighet och skyldighet att tillgodose tillståndsinnehavarens behov av hjälp, stöd och service åvilar tillståndsinnehavaren.

3.11.1 Bilbarnstol

Vid riksfärdtjänst med taxi eller specialfordon med start i Köpings kommun gäller samma regler för bilbarnstol som vid färdtjänst. För resa med start i annan kommun gäller respektive kommuns eller utförares bestämmelser.

3.11.2 Ledar- och assistanshund samt sällskapsdjur

Vid riksfärdtjänstresa får ledar- och assistanshund medfölja utan extra kostnad. Hundar inklusive ledar- och assistanshundar ska transporteras i transportbur eller vara fastspända med hundsäkerhetsbälte.

Mindre sällskapsdjur som kan bäras, ska alltid transporteras i väska eller bur.

Tillståndsinnehavaren ansvarar själv för hanteringen av sällskapsdjuret samt ser till att inte djuret förorsakar skada eller obehag under resan. Det ska framgå i ansökan att sällskapsdjur, ledar- och assistanshundar ska medfölja på resan.

Tillståndsinnehavaren kan kontakta beställningscentral/entreprenör om aktuella trafik-säkerhetsregler.

Tillståndsinnehavaren tillhandahåller bur eller bältessele.

För resa med start i annan kommun gäller respektive kommuns eller utförares bestämmelser.

3.11.3 Uppehåll under resan

Vid riksfärdtjänst med taxi eller specialfordon med start i Köpings kommun gäller samma regler som vid färdtjänst. För resa med start i annan kommun gäller respektive kommuns eller utförares bestämmelser.

3.11.4 Sekretess

Enligt 11 § lagen om riksfärdtjänst får en tillståndsgivare trots sekretess lämna ut uppgifter om enskildas personliga förhållanden till en beställningscentral för transporter eller en trafikutövare, om uppgifterna behövs för att samordna resor.

3.11.5 Restider

Restider med riksfärdtjänst får ske dygnets alla timmar, vardagar och helgdagar.

3.11.6 Anpassning av restid / samordning av resa

För att samordna resor i personbil och specialfordon samt för att erhålla rabatterade biljetter på allmänna kommunikationer, behöver ibland avresedatum och/eller avresetid tidigareläggas eller förskjutas.

Samordning innebär samåkning regelmässigt där så är möjligt. Detta innebär att tillståndsinnehavaren kan få samåka på hela eller delar av sträckan.

Vid samåkning kan resesträckan bli längre än vid direktresa.

3.11.7 Undantag från samåkning

För undantag från samåkning ska läkarutlåtande uppvisas som styrker funktionsnedsättning som förhindrar den enskilde att samåka.

3.11.8 Avbokning av resa

Vid eventuell avbokning på grund av sjukdom eller annan oförutsedd händelse, ska resan avbokas till den leverantör som utför riksfärdtjänsten samt till färdtjänsthandläggare. Vid avbokning av köpta biljetter på buss/tåg/flyg eller båtresa måste tillståndsinnehavaren inkomma med ett läkarintyg. Inkommer inget läkarintyg till vård- och omsorg faktureras tillståndsinnehavaren på hela biljettkostnaden, det vill säga egenavgiften samt kommunens totala kostnad för resan.

3.11.9 Återkallelse av tillstånd

Lag (1997:735) om riksfärdtjänst

9 § En tillståndsgivare får återkalla ett tillstånd att anlita riksfärdtjänst om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Ett tillstånd får också återkallas om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter som gäller för riksfärdtjänsten.

Föreskrifter får ändras, om ändrade förhållanden föranleder det.

Återkallelse kan också bli aktuell om anpassningar genomförts i linjetrafiken som medför att en dittills tillståndsinnehavare nu kan resa med allmänna kommunikationsmedel till normala kostnader.

Beslut om återkallelse av tillstånd för färdtjänst inklusive beslut om ledsagare fattas av myndighetschef alternativt färdtjänsthandläggare.

3.11.10 Sjukresor

Riksfärdtjänst beviljas inte för sjukresor.

Vid resor till och från vårdinrättningar, sjukresor, för bland annat läkarbesök eller sjukvårdande behandling kan man från Region Västmanland få ersättning för del av resekostnaderna. Bokning av sjukresa görs via Regionen.

4 Dokumentansvarig, uppföljning och revidering

Vård- och omsorgsnämnden är dokumentansvarig för dokumentet Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst. En dokumentansvarig nämnd ska se till att hålla styrdokumentet aktuellt och att det revideras vid behov.

Riktlinjer för färdtjänst och riksfärdtjänst gäller från att beslutet att anta styrdokumentet är justerat till och med år 2027. Vid revidering kan giltighetstiden förlängas.